

Аднан Х. Бјелак
<https://orcid.org/0000-0002-7395-9808>

Марија С. Пантовић
<https://orcid.org/0000-0002-0123-1914>
Државни универзитет у Новом Пазару
Департман за филолошке науке
Српска књижевност и језик

УДК 821.163.41.08-31 Халиловић Е.;
811.163.41'367'38
DOI 10.46793/Uzdanica22.2.055B

Оригинални научни рад
Примљен: 7. фебруар. 2025.
Прихваћен: 11. јул 2025.

ПАРЦЕЛАЦИЈА КАО ДОМИНАНТАН СИНТАКСОСТИЛИСТИЧКИ ПОСТУПАК У ХАЛИЛОВИЋЕВОМ РОМАНУ *ЉУДИ БЕЗ ГРОБОВА*

Айсїракїї: У раду приказујемо анализу парцелације у роману *Људи без гробова*, где указујемо како ова техника утиче на наративну структуру и уметнички израз дела. Парцелација, која подразумева подељене реченице на мање, тематски и смислено повезане делове, има значајан утицај на динамику и ритам наратије. У раду анализирамо како парцелација помаже у обликовању структуре текста, стварајући одређене паузе и прелазе који утичу на напетост и ток радње. Корпусу приступамо кроз идентификацију и класификацију парцелираних реченичних чланова, као и кроз указивање на њихову синтаксичку и стилистичку улогу у контексту романа. У коначници, приказујемо како ова техника утиче на изградњу смисаоних целина и које ефекте има на читаоца. Анализа пружа подробније разумевање како парцелација доприноси комплексности и слојевитости текста, као и како утиче на уметничку и стилску вредност романа *Људи без гробова*.

Кључне речи: синтакса, парцелација, наративна структура, стилска анализа, уметнички израз.

УВОД

Парцелација представља експресивни синтаксичкостилистички поступак који разбија класични реченични модел, издвајајући један њен део, који се самостално истиче. Оваква структура омогућава да издвојени елемент буде наглашенији па се целокупан ток мисли прекида (Медан 2015: 149). Тај прекид, као и акценат на изолованим деловима, који је емфатичког карактера, чиме се истиче оно што је битно са информативно-комуникативног становишта (Пипер и др. 2005: 565), може створити осећај емоционалне

хистерии и изражене субјективности (Медан 2015: 149). Користећи ову технику, аутор може да појача утисак на читаоца, истовремено нарушавајући традиционални, логичан ток мисли и стварајући динамичну и често нервозну атмосферу (Исто).

Парцелација је један од четирију типова осамостаљења језичких јединица, који се не дефинишу као самостални искази, него као интерјунктурно издвојени делови реченица, чије се издвајање оправдава стилском употребом, указује Ковачевић (2018: 68), наводећи да је парцелација „највиши, најизразитији степен осамостаљивања” (Ковачевић 2018: 68), те да је „постпоновано издвајање неког реченичног члана, проведено искључиво из експресивно-стилистичких разлога” (Исто), што је у складу и са ставовима Катнић Бакаршић, која каже да је парцелација типично стилогено средство на синтаксичком нивоу (Катнић Бакаршић 2001: 264), али и са схватањима Ивоне Баковић, која парцелацију посматра као реализацију једне реченице у више текстуалних јединица или једног исказа у низу интонацијски издвојених сегмената међусобно одвојених тачкама (Баковић 2019: 162).

Катнић Бакаршић упућује да су два основна услова за реализацију парцелације интонациони, где језичка јединица мора бити интерјунктурно издвојена, и позициони, у ком случају језичка јединица захтева синтаксичку постпозицију (Катнић Бакаршић 2001: 262–263). Радојевић пак сматра да други критеријум за реализацију парцелације и није апсолутно релевантан, указујући да парцелисани сегмент јесте најчешће у постпозицији, али да се може наћи и у антепозицији и интерпозицији (Радојевић 2016: 594), док Пипер са сарадницима (2005: 562) подвлачи да сваки именски реченични члан може бити издвојен из просте реченице и постављен у аутономну, интонацијски и интерпункцијски маркирану постпозицију или, евентуално, антепозицију, само ако је то оправдано са лингвостилистичког и књижевно-уметничког аспекта.

Катнић Бакаршић наглашава да се у парцелисаним синтаксичким структурама издваја базна компонента, граматичко-структурално самостална, и парцелат, који је условљен базном компонентом, указујући да уз једну базну компоненту може доћи више парцелата, а који могу бити у односу координације или субординације (Катнић Бакаршић 2001: 263).

Деспотовић (2022: 13) у свом истраживању третира питање парцелације и елипсе, које су као синтаксички поступци врло сличне, указујући да се основа разликовања ових двају поступака заснива на укидању тачке¹, где се укидањем тачке одвојени парцелати могу придужити претходној реченици, док то код елипсе није могуће. Овакав став се надовезује на запажања Вере

¹ Мимовић (2015: 349) наводи да се у писаној реализацији парцелација може издвајати тачком, узвичником, упитником или тротачком, док Пипер са сарадницима (2005: 565) овим знаковима додаје и заграду.

Вујевић (2017: 162), која каже да се придруживањем парцелисаних делова претходној реченици неће изазвати значењске промене или модификације синтаксичких облика. Пипер са сарадницима (2005: 565) апострофира да процес парцелације треба да буде идејно-тематски мотивисан, да одговара општем тону и композицији дела, као и индивидуално-стилским карактеристикама аутора, те да се употребом парцелације преносе поруке које су афективношћу и емоционалношћу обојене.

Деспотовић (2022: 13) подвлачи да парцелацијом могу бити обухваћене синтаксеме, синтагме или целе клаузе, што је суштина Ковачевићевог схватања, који каже да се парцелацијом може обухватити било који реченични члан и из било које реченичне позиције, а у том случају парцелисани елемент из иницијалне или медијалне позиције прелази у финалну (Ковачевић 2015: 343). Наведено говори у прилог чињеници да су се каснији истраживачи парцелације углавном позивали на Радовановића који је забележио да парцелација може обухватити јединице на нивоу лексеме, језичке јединице на нивоу конструкције и језичке јединице на нивоу реченице (Радовановић 1974: 5). Да се било који реченични члан може парцелисати сматра и Радојевић, указујући на тврдње у литератури која се бави питањем парцелације, да њој примарно подлежу периферне синтаксичке функције, а да субјекатски и предикатски конституенти нису подлежни парцелацији² (Радојевић 2016: 594).

О РОМАНУ *ЉУДИ БЕЗ ГРОБОВА*

Роман *Људи без гробова* Енеса Халиловића представља жанровски сложено и стилски слојевито дело у коме се преплићу породична трагедија, друштвена критика и елементи магичног реализма. Главни јунак и приповедач, Семир Нумић, води личну и егзистенцијалну потрагу за оцем и сопственим идентитетом. Нарација је у првом лицу, али већина догађаја долази до читаоца преко туђих прича, сведочења и митова. Централна фигура, Нуман Нумић, представљен је као одметник и убица, о коме постоји више верзија истине. Символика *јајеша*, присутна у насловима поглавља, алудира на почетак, истину, живот и креативни чин, док сам наслов романа упућује и на оне који су дословно без гроба и на уметнике који живе кроз своја дела.

Роман осветљава теме породичног наслеђа, маргинализације, колективног памћења и губитка, уз значајне друштвене и психолошке елементе. Поред тога, кроз ликове попут Јана, пријатеља и математичара, отвара се простор за разговор о односу књижевности и науке, уметности и живота. Ха-

² Нпр. Милорад Радовановић који је 1990. године у *Сјисима из синијаксе и семантшке* објавио рад под називом „О 'парцелацији реченице' као језичком поступку”.

лиловићево дело, иако награђено (награде „Златни сунцокрет” и „Григорије Божовић”) и у ужем избору за Нинову награду, остаје недовољно истражено у научном дискурсу (Милошевић 2023: 61–63). Највише се појављује у књижевним критикама, док је лингвистичких и лингвостилистичких анализа врло мало. Једини значајнији рад тог типа је студија Марка Милошевића из 2023. године „Типови туђег говора у роману *Људи без њрובה*”, која указује на доминантну улогу пренесеног, туђег говора и комплексну наративну структуру. Управо тај наративни поступак – преношење туђих сведочења као основ личне истине – отвара знатне могућности за даља интердисциплинарна тумачења. *Људи без њрובה* је роман о границама сећања и истине, о покушају да се пишу и живе приче које надилазе заборав, а у научном пољу тек очекује подробије проучавање.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Методологија истраживања биће усмерена на конкретнију анализу парцелације у роману *Људи без њрובה*, с циљем да се истражи како овај синтаксостилистички поступак утиче на изградњу наративне структуре и уметничког израза дела. Кроз ову анализу, истраживаће се начин на који аутор користи парцелацију, односно поделу реченица на мање, тематски и смисаоно повезане делове, како би се постигла одређена динамика и ритам у току наратије. Циљ истраживања јесте да се утврди како техника парцелације утиче на структуру текста и које ефекте има на читалачко искуство.

Полазна тачка истраживања биће прецизно идентификовање и класификација парцелисаних реченичних чланова, као и њихова синтаксичка и стилска улога. У коначници, циљ истраживања јесте и да се пружи јасније разумевање како парцелација као стилска техника доприноси укупној структури романа и његовом уметничком ефекту. Анализа ће, такође, омогућити увид у то како парцелација утиче на комплексност и дубину наратије, чиме се додаје слојевитост у значењу романа *Људи без њрובה*.

АНАЛИЗА МАТЕРИЈАЛА

Парцелација се у контексту романа *Људи без њрובה* манифестује кроз различите реченичне функције, углавном периферне, мада се региструју и примери парцелације субјекта. Најфреквентнији парцелати су прилошке одредбе – за начин и место, објекат – прави и неправи, субјекат, атрибут

и апозиција³. У наставку рада дајемо преглед сваког парцелисаног реченичног члана понаособ, указујући на стилску вредност и могуће контекстуално значење.

ПРИЛОШКА ОДРЕДБА ЗА НАЧИН

1. Чекао сам пред библиотеком, долазили су разни, али лако сам препознавао истинског читаоца, не по изгледу, не по ходу. По погледу. (176) [← Чекао сам пред библиотеком, долазили су разни, али лако сам препознавао истинског читаоца по погледу, не по изгледу, не по ходу.]

2. Софија ме стезала за руку. Дискретно. (179) [← Софија ме дискретно стезала за руку.]

У датим примерима, парцелација се користи да би се постигла ефикасност у изражавању унутрашњих осећања, али и за читалачку експресију. У првом примеру, парцелисаним елементом, који је дат кроз прилошку одредбу за начин формирану предлошко-падежном конструкцијом, наглашава се специфичност начина на који је говорник препознао истинског читаоца. Будући да је препознавање било могуће на основу других физичких особина, најважнији критеријум се ипак налази у погледу. Дата конструкција, заправо, може сугерисати да је читање, али и разумевање, интраперсонални процес који се не може оценити на основу површинских фактора. Говорећи о другом примеру, можемо закључити да је основна функција прилошке одредбе за начин, исказане прилогом као врстом речи, наглашавање дискретног акта. Исказ указује на суптилност Софијине пажње. Стискање руке је, запажамо, физички чин, али је његова природа дискретна, што може упућивати на софистицираност односа, његову интимност или нежност. На крају, обе синтаксичке конструкције омогућавају конкретније читање и пружају додатну димензију значења, наглашавајући начин на који се нешто дешава, а не само шта се дешава.

ПРИЛОШКА ОДРЕДБА ЗА МЕСТО

1. Напунио двадесет година отац мој и отишао да служи војску. У Бјеловар. (38) [← Напунио двадесет година отац мој и отишао у Бјеловар да служи војску.]

2. Да се јави, тада и тада, Нуман Нумић. У Крагујевац. (42) [← Да се јави, тада и тада, Нуман Нумић у Крагујевац.]

³ У заградама након издвојеног примера дат је број странице на којој се дати пример налази у роману, а након тога је дат реконструисан реченични исказ, који подразумева непарцелисану конструкцију.

3. Једним полицијским колима одвезли су Јаза у Нови Пазар. У болницу. (88) [← Једним полицијским колима одвезли су Јаза у болницу, у Нови Пазар.]

4 Одвукао сам леш тридесетак метара, тамо према насељу Ерозија. Ка прлини. (234) [← Одвукао сам леш тридесетак метара, тамо према насељу Ерозија, ка прлини.]

У наведеним примерима, у којима се прилошка одредба за место исказује предлошко-падежним конструкцијама, парцелација није само стилистички поступак, већ има и слојевито значење у контексту књижевне структуре. Она служи као средство за фокусирање пажње на одређене аспекте радње, истовремено стварајући осећај детаљности, реализма и континуитета. Узимајући у обзир контекст сваког од ових примера, парцелација може имати и функцију повећања драматичности и наглашавања важних тренутака и обрта у радњи.

Говорећи о првим двама примерима, примењеном парцелацијом наглашава се место, које представља нови локалитет – непознат или туђ, чиме се може указивати на прелазак из једног животног периода у други, као и на метафору за промене које ће уследити у животима ликова.

Када говоримо о трећем примеру, парцелацијом се раздвајају две важне информације: да је Јазо одвезен у Нови Пазар, а затим и у болницу. Први део информације поставља сцену и усмерава пажњу на физички простор – Нови Пазар, а други додаје специфичну димензију радње – болница. Раздвојеност наведених елемената служи да читалац добије обе информације одједном, али истовремено да се усмери фокус на оба аспекта: и место и сврху. Кроз парцелацију, текст успева да повећа драматичност. Болница као место доласка додаје елемент неизвесности и потенцијално опасне ситуације, јер не знамо шта ће се даље дешавати с ликом. Кроз ову технику, текст активира емотивну реакцију читалаца, који могу осећати напетост због ситуације у којој се лик налази.

Анализирајући поступак парцелације у четвртом примеру, закључујемо да наглашена места нису само географске одреднице, већ и да упућују на снажну симболику. Име Ерозија асоцира на распад, пропадање, нестајање и разарање, што може упућивати на друштвену или моралну деградацију, док парцелисана прилошка одредба за место – *ка прлини*, додаје нову димензију овом простору. Прлина као природна форма може значити границу, падину или прекретницу, чиме се наговештава приближавање некој важној етапи или одлуци, а не само да лик пролази кроз одређени физички простор. Прлина може симболизовати и крај, пад или ризик, што додаје озбиљност и напетост ситуацији, док употреба предлога *ка* може указивати на кретање ка некој тачки, што преноси осећај неизвесности и очекивања.

ПРАВИ ОБЈЕКАТ

1. Показивао нове рукавице које је купио на Кипру. И шортс са јастучићима. (111) [← Показивао нове рукавице, које је купио на Кипру, и шортс са јастучићима.]

2. Нико од укућана из старе куће, којима смо зидали нову, није нам донио ручак. Ни сок, ни колач. (121) [← Нико од укућана из старе куће, којима смо зидали нову, није нам донио ручак, ни сок, ни колач.]

3. Понесох оне голманске рукавице које ми је поклонио Бајро Жупић. И коплѐ! (169) [← Понесох оне голманске рукавице, које ми је поклонио Бајро Жупић, и коплѐ.]

У овим примерима, у којима је парцелат у функцији правога или ближег објекта, синтаксостилистички поступак парцелације примењује се како би се истакли различити елементи у радњи, али и створила специфична атмосфера. Раздвајање речи или делова реченица кроз парцелацију чини радњу динамичнијом и драматичнијом, али и додаје важност одређеним аспектима догађаја, објеката или односа међу ликовима. У свим овим примерима, парцелација може истицати контрасте и наглашавати осећања као што су разочарање, изненађење или нека врста непријатељства или дистанце. Парцелација у првом примеру истиче осећај да је лик фасциниран наведеним стварима, или можда настоји да изазове одређену реакцију, било да је то изненађење или чак подсмех. Ова раздвојеност даје конкретан контраст између нових, можда модерних или скуних предмета – рукавица, и нешто комичније или необичније ставке – шортса са јастучићима.

Парцелација у другом примеру додаје посебну тежину сваком од ових елемената: *ручак, сок, колач*. Раздвајањем, ствара се јаснији утисак да се није догодио ниједан од гестова љубазности који би иначе били очекивани у наведеним околностима. Ова техника апострофира осећај апатије и хлађења у односима. Раздвајањем лексема као што су *ручак, сок* и *колач*, текст наглашава како недостају не само материјални предмети, већ и основне људске вредности попут пажње и љубави које су у народу раније биле присутне. Поред тога, ова раздвојена слика намеће и утисак да се људски односи не разарају одмах, већ постепено и тихо, кроз мале пропусте који се на крају акумулирају у дубоке разлике.

Поступак парцелације у трећем примеру служи као начин да се нагласи посебна важност обају предмета. Тако читалац добија упечатљивији утисак о њиховој улози у животу лика. Голманске рукавице су, можда, симбол безбедности, одбране или заштите, док коплѐ може представљати агресију или борбу, чиме се ствара контраст између два аспекта личности – један оријентисан на дисциплину, а други борбен.

НЕПРАВИ ОБЈЕКАТ

1. Хана се убрзо удала. За фудбалера. (32) [← Хана се убрзо удала за фудбалера.]

2. Тако је тетка Бадема свједочила о тој сцени. Мени. (91) [← Тако је тетка Бадема мени свједочила о тој сцени.]

3. Писао је о њеном кожном мантилу. О елегантним војничким чизмама. (182) [← Писао је о њеном кожном мантилу, о елегантним војничким чизмама.]

У првом примеру, парцелација раздваја две информације које, иако се чине непосредно повезане, добијају нову тежину и значај када се представе одвојено. Први део информише о удаји, али се другим додатно наглашава чињеница да је Ханин избор мужа нешто специфично и потенцијално значајно. Парцелација у наредном примеру повећава значај личне заменице *мени*, јер се тако додаје лични контекст о томе коме је сведочење упућено. Указује се на чињеницу да је сведочење било приватно и да је имало велики лични значај за приповедача. Такође, датом синтаксичком конструкцијом може се наговештавати важност саме сцене, која се изнова и изнова понавља или преноси на лични план. Парцелација у трећем примеру служи као начин да се нагласи стил и индивидуалност жене о којој се пише. Стављањем кожног мантила у релацију са чизамама ствара се контраст и додаје дубина стилу ове жене. Мантил, као елегантан и женствен комад одеће, и војничке чизме, које имају другачији и често чвршћи, функционалнији карактер, могу да симболизују контраст између елегантије и чврстине, или између спољашњег и унутрашњег света личности.

СУБЈЕКАТ

1. Покушавали смо да подигнемо Гулашево тијело на виљушку дизалице. Осам радника, Златан и ја... (134) [← Осам радника, Златан и ја покушавали смо да подигнемо Гулашево тијело на виљушку дизалице.]

2. Стигла је за неколико сати Оливера. И њен муж Коста. (94) [← Стигла је за неколико сати Оливера, и њен муж Коста.]

У наведеним примерима парцелација је употребљена с циљем постизања ефекта у погледу фокуса на субјекте и специфичност ситуације, наглашавајући карактеристике или улоге појединаца који је појављују у радњи. Када говоримо о првом примеру, поступак парцелације указује на значај сваког од појединих субјеката у акцији, али и на потребу физичке снаге да би се то огромно тело подигло. Док се у првом делу указује на чин подизања тела, у другом се фокусира на специфичне учеснике. У другом примеру, парцелација доприноси проширењу информација о ситуацији. Дата парцелација,

којом су раздвојена два елемента обједињена истом синтаксичком функцијом, функцијом граматичког субјекта, указује да је Коста, Оливерин муж, једнако релевантан у контексту романа као и Оливера, иако је реченично позициониран тек накнадно.

АТРИБУТ

1. И убрзо, стигао позив. Опечаћен. (42) [← И убрзо, стигао опечаћен позив.]
2. Гледао Клеркова стопала. Поплавела. (232) [← Гледао Клеркова поплавила стопала.]

Елементи исказа у првом примеру постављени су физички самостално, али су међусобно повезани контекстуално. Први део даје основну информацију о томе да је позив стигао, а други додаје важну квалификацију која упућује на то да позив има озбиљнију и/или обавезујућу ознаку, чиме се може сугерисати да позив није био само обавештење, већ је имао неки тежи, можда судбински карактер, те као да је био *йечайиран* неком негативном или важном одлуком.

У другом примеру, парцелацијом се нуди снажан визуелни и емотивни ефекат, јер подразумева озбиљну промену стања, као што је оток или нека врста болести, што повећава драматичност и важност таквог призора.

АПОЗИЦИЈА

1. У Нови Пазар је стигла Оливера. Сестра Снежина. (92) [← У Нови Пазар је стигла Оливера, сестра Снежина.]

Парцелисањем информације у наведеном примеру, кроз позицију апозиције, истиче се Оливерин долазак као важан догађај, а тек након тога се даје додатни податак који помаже у бољем разумевању ко је она у контексту (*сесѝра Снежина*), чиме се читаоцу омогућава да полако формира слику о Оливерином лику.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Закључак датог истраживања показује да парцелација у роману *Људи без ѝрובה* има кључну улогу у обликовању наративне структуре и уметничког израза дела, као и у стварању подробнијег, емоционално напетог читања. Парцелација различитих реченичних чланова, као што су прилошке одред-

бе, објекат, субјекат, атрибут и апозиција, поред тога што се одражава на структуру текста, омогућава и стварање специфичних смислених нијанси у радњи, карактеризацији ликова и динамици односа. Парцелисане прилошке одредбе, било да се односе на начин или место, омогућавају да се читаоцу представе детаљи који појачавају осећај интимности или драматичности у тексту. Пример са прилошком одредбом за начин, где се наглашава специфичност начина на који је неко препознао истинског читаоца, представља дубоку рефлексију о унутрашњем процесу читања и разумевања. Парцелација прилошке одредбе за место пак служи као средство да се истакну важни локацијски прелази, као што су физички простори који често носе метафоричке конотације које дубље разрађују значења. Тако, на пример, помену-та *јрлина* може симболизовати важну прекретницу у животу лика. Технике парцелације које укључују прави и неправи објекат такође имају значајну улогу у истицању контраста и додавању дубине у уметничке слике. Раздвајање и истовремено наглашавање појединих елемената као што су рукавице и шортс са јастучићима или ручак и сок стварају контраст који је емоционално наметљив за читаоца, те пружају додатну димензију у разумевању односа међу ликовима или у осећању разочарања и удаљавања. Ови контрасти, настали помоћу парцелације, повећавају драматичност и смисао самих догађаја. Парцелација у функцији субјекта истиче важност сваког појединца унутар акције. Раздвајање субјеката, као што су *осам радника*, *Злаштан* и *ја*, омогућава да се пажња усмери на њихову улогу у акцији и њихову појединачну важност. Ова техника истиче специфичност сваког учесника у радњи, што додатно обогађује ликове и њихов утицај на ток радње. Парцелација атрибута и апозиције служи за разјашњавање или истицање кључних информација о лику или предмету, наглашавајући физичке или емоционалне особине. Када се атрибут као што је *ојечаћен* или *јојлавела* раздваја од субјекта, текст се наслања на дубљи емоционални ефекат и појачава значај својих описа. На сличан начин, раздвајање апозиције – као што је у примеру са *сесјром Снежином* – пружа контекст који употпуњује разумевање лика и његове породичне везе, наглашавајући значај тих информација у роману.

Укључивањем парцелације, аутор романа *Људи без јрбоба* изузетно утиче на уметнички ефекат, стварајући атмосферу која је истовремено и динамична и слојевита. Поступак парцелације омогућава да се додају нијансе у догађаје, односе и карактеризације, чиме се побољшава читалачко искуство и конкретније разумевање значења и тема које се провлаче кроз целокупно дело.

Истовремено, парцелација у овом роману има и значајну улогу у приближавању писаног наратива усменом току приповедања. Њена употреба често одражава говорну интонацију, уноси ритам, паузе и наглашавања карактеристична за живи говор. Оваква структура реченица, са често изолованим сегментима, имитира начин на који људи природно приповедају.

Често се уочавају елементи усмености који доприносе непосредности и аутентичности приповедача, као и блискости са читаоцем. Парцелацијом се гради и тон говора – често разговорног, емотивног, унутрашњег. На тај начин, парцелација није само синтаксичкостилистички поступак, већ и начин да се оживи и отелотвори глас приповедача. Она појачава утисак исповести, личне повести или сведочења, што је посебно важно у делу чија је тематска основа везана за трагичне и егзистенцијалне слојеве живота ликова. Отуда, парцелација постаје мост између књижевног језика и живог, усменог наратива. У том смислу, поред тога што је структурна, њена функција је и дубоко психолошка и комуникативна – парцелација повезује читаоца и текст кроз осећај присуства, блискости и разумевања.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

Baković (2019): I. Baković, Sintaktostilemi u romanima hrvatske proze u trapericama, *Hum*, 14(22), 156–170.

Despotović (2022): J. Despotović, Sintaksičko-stilističke karakteristike jedinica bez predikata u romanu *Tvrđava* Meše Selimovića, *Lipar: časopis za književnost, jezik, umetnost i kulturu*, XXII(76), Kragujevac: FILUM, 11–23.

Halilović (2022): E. Halilović, *Ljudi bez grobova*, Beograd: Laguna.

Katnić Bakaršić (2001): M. Katnić Bakaršić, *Stilistika*, Sarajevo: Ljiljan.

Kovačević (2015): M. Kovačević, *Stilistika i gramatika stilskih figura*, Beograd: Jasen.

Kovačević (2018): M. Kovačević, O odnosu rečenice i iskaza, *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 48, 63–70.

Medan (2015): M. Medan, Intonaciono i poziciono izdvajanje rečeničnih delova u poemama M. Dedinca, *Prilozi proučavanju jezika*, 46, 149–171.

Milošević (2023): M. Milošević, Tipovi tuđeg govora u romanu *Ljudi bez grobova* Enesa Halilovića, *Uzdanica*, XX/2, 61–74.

Mimović (2015): M. Mimović, Parcelacija kao stilaska dominanta u romanu *Nigdina* Svetlane Velmar Janković, *Zbornik radova Filozofskog fakulteta*, XLV(4), 347–362.

Piper i dr. (2005): P. Piper, I. Antić, V. Ružić, S. Tanasijević, Lj. Popović, B. Tošović, *Sintaksa savremenoga srpskog jezika (Prosta rečenica)*, Beograd: Institut za srpski jezik SANU, Beogradska knjiga, Matica srpska.

Radojević (2016): D. Radojević, Sintaksičko-stilske karakteristike eliptičnih rečenica u književnoumjetničkim tekstovima, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik*, 42(2), 587–598.

Radovanović (1974): M. Radovanović, Neki sintaksički postupci karakteristični za jezik knjige *Roman o Londonu* Miloša Crnjanskog, *Prilozi proučavanju jezika*, Novi Sad: Katedra za južnoslovenske jezike Filozofskog fakulteta u Novom Sadu.

Vujović (2017): V. Vujović, *Elipsa u srpskom i engleskom*, Beograd: Jasen.

Adnan H. Bjelak

Marija S. Pantović

State University of Novi Pazar

Department of Philology

Serbian Literature and Language

PARCELLATION AS A DOMINANT SYNTACTIC-STYLISTIC PROCEDURE IN HALILOVIĆ'S NOVEL *LJUDI BEZ GROBOVA*

Summary: This paper presents an analysis of parcellation in Halilović's novel *Ljudi bez grobova*. It is indicated that this technique affects the narrative structure and artistic expression of the novel. Parcellation, which involves breaking down sentences into smaller, thematically and meaningfully connected units, has a significant impact on the dynamics and rhythm of the narrative. The goal of the analysis was to demonstrate how parcellation helps shape the structure of the text, creating pauses and transitions that affect the tension and flow of the plot. The corpus analysis involved identifying and classifying parcellated sentence units, as well as indicating their syntactic and stylistic role in the context of the novel. Finally, it has been shown how this technique affects the construction of the meaning and how it affects the reader. The analysis provides a more detailed understanding of how parcellation contributes to the complexity and layering of the text, as well as how it affects the artistic and stylistic value of the novel *Ljudi bez grobova*.

Keywords: syntax, parcellation, narrative structure, stylistic analysis, artistic expression.